

мотно и бедно, което поради своята безпросветност, религиозенъ и племененъ фанатизъмъ, макаръ и да чувствуваше своето мизѣрно съществуване — не се подреди подъ знамето на В. М. Р. О. Водачитѣ на В. Организация, не желейки да създаватъ нови винишки афери и пр. и щадейки скѣпитѣ духовни и материални интереси на населенията, виждаха всичкитѣ неблагоприятни условия за преждевременно възстание. Но революционнитѣ движения иматъ своята психика, своитѣ закони, прѣдъ които трѣбваше да се преклони волята на ония водачи, които създадоха самото движение, И деньтъ Илинденъ 1903 г., бе опрѣделенъ за иачалото на повсеместното възстание. Какъ стана то, какъ се разви, кжде и какъ се прояви, възторга и разочорованията отъ него — Вие всички това знаете, било като участници въ самото възстание, било отъ припомненото Ви въ Илинденската конференция чрѣзъ реферата на г. Арсени Йовковъ, който всестранно и безпристрастно разгледа това събитие, както и станалото непосредствено възстание въ Одринско. По тѣхъ се е писало много, тѣй като сами по себе си сж цѣла епопея. Желателно е самитѣ участници да напишатъ своитѣ спомени и набележатъ фактитѣ, по които бждащия историкъ ще има да се произнася и всичко онова, което не противоречи съсъ самата тогавашна действителностъ ще бжде заслужено оценено. Ето защо отминавамъ Македоно-Одринското възстание, въ което се прояви мощъта на ония населения, които взеха участие въ него; събитието, което и до днесъ остава ненадминато по своята величавостъ.

Азъ не Ви занимахъ съ европейскитѣ реформени акции, като Мюршегската и пр., тѣй като Вие знаете, че те съ нищо не облекчиха участъта на македонскитѣ населения, а, напротивъ, организираха и засилиха разхалтавената турска властъ, за да бжде осигурено господството ѝ. Вие си спомвате реорганизацията на жандармерията, напримеръ. Вие знаете колко трудно бе станало минаването на границата слѣдъ 1903 год., тѣй като пограничните турски постове, застави и чадърѣ бѣха наредени въ дълбочина и то въ шахматенъ редъ. Вие знаете, че нѣмаше чукаръ, кждето да не се белѣеше армейски чадъръ, а потераджийството бе станало любимъ спортъ на жандармите и башубозуцитѣ. Но въпрѣки всичко организацията продължаваше своето съществуване и заздравяваше разтроеното отъ възстанието.

Какво правеше емиграцията прѣзъ това врѣме? — Верно е, че прѣди и прѣзъ Илинденското възстание мнозина емигранти — намиращи се до тогава изъ България и изъ другитѣ близки и далечни страни — взеха активно участие, а така сжщо неможе да се отрече, че въ подавяющето си мнозинство емиграцията се отзоваваше съсъ своята материална и морална подкрѣпа, която не е престанала и до днесъ да указва. Обаче, сжщо така вѣрно е, че голѣма частъ отъ емиграцията бѣ фатално увлечена отъ българската анексионистическа политика. Послѣдниятъ грѣхъ нѣматъ само ония наши другари, които измрѣха до 1912 год., тѣй като знайно